

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendszeres tagdíja évi 200 lel, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 100 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelfügglő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT
AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 350 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 180 lel Egyes szám 7 lel

A növények immunitása.

Irta: Dr. Degen Árpád.

Az embernél és állatoknál tudvalevőleg sikerült az immunitást bizonyos fertőző betegségek ellen olyan módon előidézni, hogy egy mesterségesen megfertőzött, vagy ugyanabba a betegségbe esett egyénben keletkezett „antitesteket”, vagy ellenmérgeket oltották az egészséges emberbe (himlő-, kolera-, tifusz-, pestis-, vörheny- stb. elleni oltás). Megbetegedett embert, vagy állatot (veszettség-, diftéria-, tifusz-, merevgörccs- stb. elleni oltás) is gyógyítanak ilyen szérumokkal. Közelfekvő volt hogy a növényi betegségek gyógyítása is ilyen módon megkísérültesse, különösen azoknak a betegségeknek gyógyítása, amelyeknél magát a fertőzést megakadályozó védő kezelés (csávázás, porzás, permeterés) nem használ.

A növények sajátosságos, az állattól teljesen eltérő szív működés nélkül lefolyó nedv keringése miatt azonban nem könnyű dolog az ellenmérget a növény testébe úgy bekebelezni hogy az a növényben egyenletesen eloszoljék. Mig az embernél, vagy állatnál a bőr alá fecskendezett oldatban levő szer felszívódik s a nyirok-edényrendszer útján a vérkeringésbe jut, amely elviszi a test minden részébe, a növénynél bőr alá fecskendezéssel mitsem érünk el. A növény ilyen külső behatások ellen a szövetek reakciójával védekezik, lobhoz hasonló folyamat váltódik ki, amelynek végeredménye az, hogy a sérült hely körül parareteg képződik, amely a növény többi részét a kívülről való behatás ellen megvédi, ez ellen elzárja. Ennek következtében az injekció hatása csak a beszúrás helyén, vagy ettől nem nagy távolságra érvényesül. Azonban vannak módok, amelyekkel valamely növény sejjeiben oldott állapotban levő anyagokat át lehet juttatni, át, vagy be lehet oltani más egyedbe. Ilyen módok a keresztezés, amelynek útján két egyed tulajdonságai összekeverednek s a gyökéren át való felszívás.

Keresztezés útján sikerült is immunitást előállítani olyan módon, hogy ellentálló fajtaikkal keresztezték a fogékonyabbakat.

Legujabban nagy feltűnést keltezték azok a mesterségesen a *Phytophthora* ellen immunizált burgonyák, amelyeket Müller K. O. állított elő a berlindahlemi Biologische Reichsanstaltban olyan módon, hogy egy fogékony műveleti fajtát keresztezett egy vad, vagy félig vad (a délamerikai bennszülöttek által művelt s Washington Berlin utján Dahlembé került) a *Solanum tuberosum* alakörébe tartozó, de nagyon ellenálló fajtaival.

Az ilyen módon elért immunitás valóban feltűnő volt, mert a nagyban való természet-

nél is — a fertőzésre kedvező körülmények dacára — egészséges növényeket szolgáltatott.

Egy másik út, amelyen át idegen anyagot lehet a növény testébe juttatni, a gyökéren át, viz. A növény természetes táplálékához való keveréssel némely idegen anyagot oldat alakjában fel lehet a növényvel szivtatni, azonban ez nem sikerül bármely oldattal, mert a növény gyökere bizonyos határok közt válogatós. Itt tehát tág tere nyílnék még a kísérletezésnek; meg is próbálták már különböző fertőtlenítő szerek (rézsók stb.) felszívásával, azonban nem sok eredménnyel.

A legnagyobb érdeklődéssel kell azonban kísérnünk azokat a kísérleteket, amelyek nem fertőtlenítő, vagyis gyógyszereket, hanem immunizáló anyagokat iparkodtak a *gyökéren keresztül* a növényi testbe juttatni.

Ezek a növénykórtani út irányba terelő kísérletek mindenesetre nagy érdeklődésre számíthatnak s remélni engedek, hogy a jövőben a kémiai védekezés mellett némi tért fog hódítani *növények belgyógyászati kezelése* is. Sajátosságos egyébként, hogy a *modern gyógykezelés milyen nagy mértékben közeledik a homöopátia alapját képező tanokhoz*. A szérumokkal való kezelés nem egyéb, mint a hasonlóknak hasonlóval való gyógyítása, a védőoltás a méregnek (ill. ellenmérgeknek) kis adagokban való beoltása s azt, amiért a homöopátia meg-alapítóját, *Hahnemannt* annak idején kinevezték, mai napon széltében alkalmazzzák az orvosok. A himlőoltáson kezdtek s ma már különböző más betegséget is ugyanezen elv alapján gyógyítanak.

A tejhozam és az időjárás közötti összefüggés.

Irta: Gábor Dénes

A gondjaimra bizott tehenészetet vezetve, feltűnt az, hogy a napi tejhozam mennyisége és minősége állandó változást mutat. Hol emelkedik, hol süllyed de még kivételesen sem állandó. Mintha csak azért süllyedne le, hogy a következő fejésre minden átmenet nélkül, ugrásszerűen emelkedjék. Kerestem az okot. Az állatok egész nap a legelőn vannak, onnan hazajöve zöld- és a braktakarmányt kapnak pontos adagolásban. Az állatok ápolása, tisztántartása, nyugalma kellő mértékben állandóan biztosítva van. A takarmányozásban olyan eltérések, rendszertelenségek, amelyek ezt az ugrásszerű változást indokolnák ténnek, nincsenek. Az ötlet-szerűség csak a tejhozam mennyiségében és minőségében jelentkezik.

Először a legelőre gondoltam. Néha zavar-talanabban legelhetnek, mint máskor és erre

akarlam visszavezetni az egészet. Vizsgálataim soán azonban azt láttam, hogy a téli hónapokban, amikor nálunk az állatok egyedileg takarmányoztatnak, állandóan egyforma mennyiséget és minőséget kapnak, amikor az állatok életfeltételei emberi számítás szerint állandóak, épp úgy ingadozik a napi tejhozam, mint nyáron. Az egyes teheneknél, különösen a jó fejős egyedeknél még feltűnőbb ez az ingadozás.

A tejmirigyek bonyolult és végtelen finom rezgésekre is a reagáló idegek által szabályozott munkájára s a tejképzés biokémiájára gondolva egybe vettem a napi tejhozamot a napi hőmérséklettel és hogy a legeltetés kérdése ne zavarjon, az ez évi január hónapot vettem fel, amikor az állatok életfeltételei a legkevésbé voltak változásnak kitéve.

A napi hőmérséklet emelkedését és süllyedését olyan pontosan és szabályosan kísérel meg megfelelő napi tejhozam változó mennyisége, hogy a köztük szoros viszonya, összefüggése kétségtelennek látszik. Pedig a napi átlagos hőmérséklet, a légnyomás mekkorósága nincs ily szoros összefüggésben a napi tejhozammal. Erre akkor jöttem rá, amikor nem a téli, hanem a nyári hónapokat vettem bonckes alá. Itt már néha a várt eredmény ellenkezője történt, csak réha jelentett a hősüllyedés tejhozamcsökkenést.

Pedig az valószínűtlen, hogy a légköri változás, a hőmérséklet emelkedése, vagy süllyedése nyáron a tejhozam mennyiségével más összefüggésben lenne, mint télen. Nincs is. A légköri változás nyomozhatóan hat az idegrendszerre télen is, nyáron is, működésének aktivitását minden évszakban egyformán arányosan befolyásolja. A jó fejősök idegrendszerre finomabb, érzékenyebb lévén, ezek nagyobb reakciót mutatnak a változásokkal szemben, de ez csak abban az esetben lesz feltűnő, ha a légköri változás közvetlen a fejés időtartama alatt megy végben. E megfigyelés helyessége mellett bizonyít az a felgás, hogy a tej nagy részben a fejés ideje alatt képződik. A tögbimbókra ható inger reflex útján a szekréciós idegekre terjed át s ez fokozza a tejmirigy működését. Idegterg szabályozza a tögyet el-látó vérerek működését, ha a vérerek kiágulnak sok vér megy a tejképző mirigyekhez, növekszik a tejhozam, ellenkező esekben csökken. A tejmirigyek tehát a legélénkebb működésüket a fejés alatt fejtik ki, természetes, hogy az ezen időben rájuk ható minden idegzavar váltja ki a legnagyobb reakciót. Tehát ne a napi hősüllyedéseket, vagy emelkedéseket vegyük csak alapul, hanem főképpen a fejés ideje alatt végbemenő légköri változásokat kísérjük figyelemmel, mert ezek hatása a legnagyobb. Nyáron, amikor gyorsan és néha átmenet nélkül történik az a változás, különösen fontos, hogy a fejés ideje

„Gazdák” Általános biztosító
Részvénytársaság.

Székhelye: Arad. Aligazgatószókö: Kolozsvár, Temesvár. Vezérképviselősegek: Arad, Brassó, Nagyvárad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szatmár és Nagyszeben. Elfogad tűz, jég, élet, állat, betöréses lopás, baleset, szavatosság, szállítmány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatást nyújtanak a vezérképviselősegek és egyesületünk titkári hivatala.

alatti légköri változásokat figyeljük meg, mert ennek a hatása pontosan és következetesen jelentkeznek.

Schwenke-nek azt a megállapítását, hogy nyáron, amint hűvösebbre fordul az idő, növekszik a tejhozam és fordítva, nem találtam igazoltnak.

Az eső és az ezzel járó depresszió, ha az a fejés idejére is kiterjed, feltétlen tejhozamcsökkenést idéz elő úgy nyáron, mint télen. Tartósabb esőzés tartósabb tejcsökkenést okoz még kánikulában is, de ha fejés idejére kitisztul az idő, azonnal emelkedést mutat a tejhozam még egész napi esőzés után is. Viszont tejhozamcsökkenés áll be még egész idő eselén is, ha fejés idejére áll be az eső.

Kétségtelen, hogy a tejmirigyek az állati szervezet legérdekesebb és legszeszélyesebb szervei. Nemcsak hogy állandóan változik a precíz és bonyolult összetételű mirigyek munkatejesítménye — a tejhozam —, hanem a tej minősége, összetétele is folytonos változást mutat. A tejalkatrészek közül különösen a zsír és annak összetétele differenciálódik a mirigyekre ható okok függvényeként. Néha a reggeli és az estei tej zsírtartalma között szembetűnő 1—2 százalékos különbséget észlelhetünk. A zsírtartalom-változásnak megfelelően ingadozik a tej fajsúlya is.

Ezek szerint tehát a fejősteheneknek takarmányértékesítőképességét (ugyanaz áll a hizósértésre is) nagymértékben befolyásolja az időjárás változása, mert a tejképző mirigyek aktivitása a légköri változásokkal szoros összefüggésben áll. A kettőnek szoros kapcsolata akkor mutatkozik legélesebben, ha a légköri változás a fejés ideje alatt történik, amikor a tejmirigyek és sejtek tejtároló működésére serkentően ható idegek a legerősebb munkát végzik.

Gyakorlati megfigyelés a direkttermő fajokkal.

Irtá: Gyüre József.

(B. L.). A direkttermő fajok termelésével azt a célt akarnók elérni, hogy legyen olyan szőlőfajunk, amely a gyökértetűnek, gombabetegségeknek is teljesen ellenáll. 1887-ben még a barackacsálai szőlőtelepen, amely még nem volt csak 14 hold nagyságú és ripáriával beültetve, a 14 holdból Herbemont, Jaquez, Vialla direkttermő fajtákkal 8 holdat átoltottak. Én a III. éves tanfolyamon voltam akkor a ménesi képezésben. Én is 2 hétig oltottam át az 1—2 éves gyönyörű ripária portális tőkékkel. Az átoltás nagy összegeket emésztett fel. A 8 holdban volt 30.000 ripariatóka. 100 tőkét oltott át egy ember egy nap. Ez még nem nagy kiadás lett volna, de a fogamzási százalék csak 20 százalék lett. Én és pár tanulómtársam olvastuk meg.

1892-ik évben a komárommegyei szőlőtelepítésnél 42 községben segédkeztem néhai Rácz Sándor tanáronak, aki Barackán vezette 5 évvel előbb az átoltást. Csináltatott óriási melegágyakat, azokba a direkttermő szőlővesszőket nem egész hosszúságában, hanem minden dugványt 1—1 szemre elvágva dugványoztuk el. 1000 dugványból 500—7000 1 szemes dugványt csináltunk. Ekkor kértem, hogy meséljen nekem franciaországi tapasztalatairól, különösen a direkttermőkről. Nem tudtam, hogy ez a kérdés fáj neki, de megfelelt és csattanóul úgy fejezte be beszédét, hogy bolond az, aki ültet egy direkttermő vesszőt is, mert a bora a kutyának való. Nem is lehetett egy direkttermő tőkét látni, ahová ő betette a lábát, vagy ahol szőlőt telepített.

1893-ban a budai szőlészeti iskolában felkerestem Molnár István igazgató urat. Akkor már neki volt 25 hektóliter Jaquez, Herbemont bora. Mikor megkostoltam a bort, azt kérdeztem, ilyen borral fog élni a magyar? Ilyent terem a 80 aranyforintos direkttermő faj? A

felelet az volt, hát bizony azokkal a direkttermőkkel nemcsak be vagyunk csapva, hanem agyon van csapva a hegyvidék szőlőtermése.

De a direkttermőknek minden földfeletti jó és rossz tulajdonságai mellett földalatti rossz tulajdonsága is van. T. i. ha alanyuk használjuk, a ráoltott nemes részt nem táplálja oly buján, mint amilyen buján nő oktanul. Ezt lehetne trágyázással pótolni. De a legfőbb baj az, hogy a ráoltott nemes részt 6—12 év alatt elrugja. A vadszőlőnél pedig az ellenkezőt látjuk. A ráoltott nemes részt buján táplálja és nem rugja el. A direkttermők a boraik rosszasága miatt és hogy alanyuk nem használható, tenyésztésre tehát nem alkalmasak.

De miként állunk a direkttermők átoltásával? kellene zöldoltással oltani a direkttermő fajokat. Főntebb leírtam már, hogy a direkttermő alany 6—12 év alatt fokozatosan elrugja magáról a nemes részt. Ha egy évben rugná el, könnyű volna számvetést csinálni. De évről-évre bizonyos százalék alany rugja el az oltást. Hézagos, tökéletlen szőlő, melyet még pótolni sem célszerű más tőkékkel, nem érdemes mivelni akkor, amikor tudva csináltuk hibás szőlővé.

A nemesített vetőmag valódi értéke.

Németországban ilyesmirel már nem szoktak a lapokban írni. Ott már minden kisgazda tudja, hogy a magnemesítés hosszú éveket igénylő nehéz és költséges munka és a nemesített mag ezért drágább, mint a közönséges, de tudja azt is, hogy nemesített vetőmag használatával olyan előnyöket biztosít magának, amik sokkal többet érnek, mint amennyivel az drágább a nemesítéssel. Egészen természetesnek találja, hogy nemesített búzáért 25—30 százalékkal kell többet fizetni a szilárdan meg van róla győződve, hogy ezt sokszorosan vissza fogja kapni. Mi, sajnos még nem tartunk ott.

Nekünk fáj, ha mázsánkint 20—60 lejjel kell többet fizetnünk — És miért van ez? Mert a legegyszerűbb számítást sem ejtjük meg, hogy a nemesített vetőmag használatának óriási jelentőségéről tiszta képet nyerhessünk.

A nemesített búza q ja mindössze csak 20—30 százalékkal kerül többbe. A befektetett 20—30 százalékolat mindjárt az első évben hatszorosan kapja vissza a gazda. Utána még legalább 3—5 éven át fogja élvezni ezt a 2 q nyi terméstebbletet. Ugyan minő befektetés térül meg ily sokszorosan? E tekintetben még a műtrágyák használata sem oly jól kamatozó befektetés. Nem akarjuk a műtrágyák jelentőségét lekicsinyelni, de a kettő közti különbséget mégis ki kell domborítanunk.

Csak a nemes növény képes a műtrágyákat jól kihasználni, a nemes gabona nem fog utána megdűlni és nem fog a rozsdától szenvedni. Ezek az értékes tulajdonságok jóval értékesebbé teszik a nemesített búzát annál a 20—30—50 százalékolat felárnál, melyet tenyésztői kérnek érteté.

Az agrárreform egy újabb eredménye.

A földreformnak sok minden előre tudott és látott, nemzetgazdasági és általános földművelésügyi szempontból nem kedvező hatásain kívül vidékünkön egy olyan eredménye is kezd jelentkezni, a mire bizonyára senki nem gondolt s ami az amugy is sok nehézséggel küzdő gazdáknak újabb gondot okoz.

Erdély nagy részében s így az Erdélyi Hegyalján is a köznép legfontosabb gabonája a kukorica. Ezt fogyasztja s természetesen termeli is a legnagyobb mértékben. Ebből a nagy rokonszenvből következett azután, hogy nemcsak keresve keresték a tengerit részes művelésre, hanem a szokásos kapálás mellett a betakarítási munkákon kívül még mellékszol-

gáltásokra is kötelezték magukat. Ma azonban a helyzet egészen megváltozott. A kukoricavetések ma már alig keresik részes művelésre, legfeljebb a gyengébb termőföldű havasalji falvak lakói ereszkednek völgyeinkbe ilyen célból alá. A törzsökös bennszülött nép harmadás kukoricát már alig vállal, sőt mert több van már neki, mint a mennyire szüksége van, a sajátját sem kapálja meg. Az idén már nagyobb területek maradtak másodsor kapálatlanul s így ha nem is épen parlagon, de minden termés nélkül, amit ma még a tulsok esőzésnek hajlandók tulajdonítani az illetékesek. Az ok azonban nem ebben rejlik! És hogy ez így van, azt nagyon könnyű bizonyítani. Eddig a gazdasági cselédek főképpen a munkaadó által jól megmunkált, készen bevett kukoricaföld vonzóit és tartotta meg a szolgálatban. Most azonban, mióta erre már nincs rászorulva, ez a vonzóerő megszűnt. Bár a tavaly a gazdasági cselédek nagyobb része harmadába igyekezett kiadni a fizetésébe kapott kukoricaföldet. Az idén is így akarták, ahol lehetett ki is adták, ahol pedig ez nem sikerült, egyszerűen kapálatlanul hagyták. Ezzel nemcsak elcsúfították a gazda tagocszkáját, hanem termés nélkül hagytak gondosan bevett területeket és elszakították egyúttal az egyetlen kapcsot is, ami a cselédek eddig a gazdához fűzte. Korábban legalább addig, míg betakarította konvenciók kukoricáját, szolgált a cseléd, úgy ahogy, most azonban a kukorica már nem köti, a hűség és kötelességtudás pedig már nagy részben kimentek a divatból. Az eredmény aztán: az aránylag magas napszám arra ösztönzi — mert bizik az agrár kukoricában — hogy a szolgálatból minden egyéb ok nélkül kilépjen s a gazdát, ki egész télen s a folyton esős nyáron jóformán minden ellenszolgáltatás nélkül tartotta, akár a legnagyobb munkaidőben is cseléd nélkül hagyja. És jövőre még rosszabbul lesz, mert már nem igen akad vállalkozó, ki a konvenciók földet részébe megkapálja, aminek következménye azután csak az lehet, hogy gazdasági cselédek egyáltalában nem lehet majd kapni.

Dr. Eö.

A Magyar Párt Közgazdasági Bizottságának Ülése.

A Magyar Párt gyergyószentmiklósi nagygyűlésén tárgyalás alá került közgazdasági kérdések előkészítése céljából a Párt Közgazdasági Bizottsága f. hó 16-án dr. Gyárfás Elemér szenátor elnöke alatt Kolozsváron ülést tartott. A közgazdasági bizottság tartalmass programjának előterjesztése után Cs. Lázár László és Ugron Zoltán földbirtosok annak a szükségességét hangsúlyozták, hogy a bizottságban a gazdatársadalom intenzívebb képviselőit nyerjen és a szakkérdések csoportosan tárgyalassanak a nagygyűlésen. A tárgysorozat rendjén Török Bálint az E. G. E. titkára a mezőgazdasági termelés fejlesztése érdekében elsősorban a romániai vámrendszernek a mezőgazdasági érdekek szem előtt tartásával leendő módosítását tartja szükségesnek, kívánatosnak látja a mezőgazdasági kamarák működésbe hozatalát, a nemesített magvak termelésének támogatását, megfelelő számú és minőségű apaállatról való gondoskodást, igazságos adókövetési rendszer létesítését stb.

Orbán Balázs a Marostordamegyei Földműves Szövetség igazgatója a vámügyi kérdés mellett különösen a mezőgazdasági hitel és szakoktatás kérdését tartja programba veendőnek. E kérdésekben kész határozati javaslatokat terjeszt elő.

Dr. Kotz Jenő orsz. képviselő a szőlőművelés felkarolására nagyobb súlyt óhajt fektetni, minthogy a szőlőbirtokok nagy része ma is a kisebbségek kezén van. Eltiltandónak tartja, hogy a kormány az algyógyi és tordai magyar alapítvány földműves iskolák vagyont,

valamint a hegyközülaki és mezőmadarasi iskolaalapítványokat kezelésébe vette, ellenben a magyarnyelvű szakoktatásról nem gondoskodik.

Dr. Szoboszlai László orsz. képviselő a gazdahitel meg- szervezése kapcsán a Gazdasági és Hitelszervezetek Szövetségébe való bekapcsolódással legegészségesebbnek tartaná a községi hitelszervezetek alakítását.

Dr. Szász Ferenc az agrárreformmal kapcsolatosan megoldásra váró kérdéseket teszi szóvá, köztük a kifizetések, beltelkek kisajátítása, gazdatisztek földigényének kielégítését stb.

Gombos Benő a házhely kisajátítások ügyében készített memorandumát nyújtja be.

Szakács Péter szenátor a szakoktatás kapcsán az állásnélküli gazdatisztek alkalmazását kéri és a községi falkolák fenntartását sürgeti.

Gr. Wass Béla hasonló értelemben szólal fel.

Molnár Imre, a Szatmárvármegyei Gazdasági Egylet titkára, az általános gazdasági kérdésekről szólva, különösen annak a fontosságát hangsúlyozza, hogy a gazdaközönység szervezetekbe tömörülve az őt érdeklő kérdésekben mindenkor egységesen járjon el.

Még számos hozzászólás után a bizottság elhatározta, hogy a gyergyószentmiklósi nagygyűlést megelőző napon, vagyis október hó 9 én Gyergyószentmiklóson ismét értekezletre gyűl össze, amely értekezlet elé az egyes kérdésekről kész java- latok készítésére főkértek: Cs. Lázár László, Török Bálint, dr. Szász Ferenc, dr. Nagy Endre, Bárdos Péter, Orbán Balázs, László Dezső, dr. Kotzó Jenő, Molnár Imre és Mikó László.

A székelyudvarhelyi kiállítás.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági és ipari érdekeltség gazdag kiállítást és árumintavásárt rendezett, mely e hó 12 én nyílt meg és 19 én zárul. A kiállítás jóval felül emelkedik a helyi kereteken. 150 kiállító van, közöttük a korondi és székelyudvarhelyi aragonit csiszoló művek világhírű művészi termékei, az udvarhelymegyei híres fazekas ipar remekei, a magas színvonalú faipar, buor-, bőr- és vasipar készítményei. A szentkeresztibányai és korondi vashámorok országiszterre híres gazdasági szerszámjai, melyek mind kétségtelven érdekelni fogják az egész ország vaskereskedőit és gazdaközönységét. De még nagyobb tetszésnek fognak örvendeni a székely iparművészeti és háziipari tárgyak, a különféle gyönyörű varottasok, mint a székely nép díszítő kedvének, művészi szépségekben gyönyörködő lelkének csodás megnyilvánulásai.

A kiállítás mezőgazdasági csoportjában ott láttuk Szőlősy Samu mező- és kertgazdaságának csoportját, Bartha Dénes (Oklánd), Gyerkes Mihály, Balássy Dénes, Bányai János, Luka Ferenc, Lakatos Tivadar, Fülel Endre, Désl Simonné stb. csoportos kiállításait és ott volt Oláh János egyszerű székely földmives feltaláló is szabadalmaival. A kiállítás kapcsán az E. M. E. az U. M. E.-vel karöltve méhészeti vándorgyűlést is rendezett ezalkalommal, amelyről lapunk „Méhészeti Közlöny” c. mellékletének legközelebbi számában fogunk beszámolni.

Irodalmi Szemle.

A cukorrépa termelése. Dr. Nagy Endre tollából A cukorrépa termelése cím alatt új füzet jelent meg az E. G. E. könyvkiadó- vállalatának kiadásában. A cukorrépa termelése nemcsak magángazdasági, de az általános mezőgazdasági kultúra szempontjából is nagy jelentőségű, amennyiben intenzívebbé teszi az illető vidék gazdálkodását, elősegíti a talaj jobb megmunkálását más gazdasági növények számára is s így az általános fejlődés egyik útjelzőjéül tekinthető. A cukorrépa nagy igényű növény, termelése különös előismereteket, szak- tudást igényel. Dr. Nagy Endre füzeté egy

könnyű, népies stílusban megírt, 35 ábrával díszített tartalmas munka, mely rendelkezik mindazon előfeltételekkel, hogy a gazdaközön- ség előtt igen olvasott és közkedveltség- nek örvendő, keresett könyvvé váljék. Rövid történeti áttekintés keretében ismerteti a cukor- répa fajtáit. Tárgyalja a termelés feltételeit, az elhelyezést a vetésforgóban, a trágyázást, a talaj előkészítését, gondozását, a vetést, a nö- vény ápolását, a kiszedést és eltartást. Szól a füzet a cukorrépa betegségeiről, ellenségeiről, a cukorgyárakról, a cukorgyártásról és mellék- termékeiről, valamint a termelésre vonatkozólag számításokat tartalmaz. A füzet melléklete az E. G. E. Cukorrépatermelői Szakosztályának, mint a Termelők Szövetségének ügyrendje. A füzet megrendelhető az E. G. E. titkári hivata- lánál Cluj, Str. A. Muresanu 10. Ára 40 lei.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

A Cukorrépatermelők Szövetsége a Ma- rostordavármegyei Földmives Szövetséggel karöltve folyó évi szeptember hó 28. án, ked- den, Lázár Simon, szövetségi elnök ur keresz- tesi gazdaságában

cukorrépatermelői vándorgyűlést rendez, amelyre az érdekelt gazdaközönséget a Szövetség ezúton is tisztelettel meghívja.

Kolozsvár, 1926. szeptember hó 8.

Lázár Simon s. k.

szöv. elnök.

Orbán Balázs s. k.

szöv. előadó.

Török Bálint s. k.

szöv. előadó.

Tárgysorozat.

Délelőtt.

1. D. e. 10 órakor (Keresztiesen) a cukor- gyári melléktermékek takarmányozásáról elő- adást tart: Szász Ferenc pusztamarási birtokos.
2. Előadást követőleg határjárás.
3. Közébed a tordai sörcsarnokban.

Délután.

1. 3 órakor. Tordán a Kulturpalotában a cukorrépatermelésről előadást tart: N. Teodoru vármegyei gazdasági tanácsos.
2. A cukorrépatermelésről és vetőmag- nemesítésről előadást tart: Borocz László a „Sămânța” Vetőmagnemesítő R. T. főintézője.
3. A cukorrépa kártevő ellenségeiről és betegségeiről előadást tart dr. Péter Béla c. gazd. ak. igazgató.

A 28 án reggel Aranyosgyéres felől Tor- dára érkező vasutnál és a Kolozsvár felől ér- kező autobusznál kalauzok várják az érkező vendégeket. — A Keresztési gazdaság a tordai vasutállomástól mindössze két kilométernyire fekszik.

Kukorica kiállítás Kolozsváron. Az idei jó kukoricatermes kilátások egyenesen parancsolólag követelik, hogy számba vegyük, hogy miféle fajta kukoricákat, milyen körülmé- nyek között milyen eredménnyel termel a gaz- daközönység. A kukorica egyike azon termé- nyeknek, amely legváltozatosabban használható fel úgy az emberi táplálkozás céljaira, mint az állatok takarmányozására. Oroszországon kívül a Balkán államok termelték a kukoricát a leg- nagyobb mennyiségben és különösen Romá- niában birt és bir ma is nagy jelentőséggel e termény, mely a nép széles rétegeinek fő élelmicikke. A kiállításra, mely kb. január hó- ban fog megtartani az Erdélyi Gazdasági Egyesület székházában, már most felhívjuk a gazdaközönység figyelmét.

A gazdasági munkások 50 százalékos vasuti fuvardíjkezdvényé. A f. hó 15-en életbe lépett új vasuti tarifa váratlanul érte a gazdaközönséget és a díjletek 100—200 szá-

zalékos emelése a cukorrépa kiszedésnél pld. tízezrekre menő kalkulálatlan kiadástöbblelet jelent a termelőknek. — Az E. G. E. sürgős lépéseket tett a termelők érdekeinek megvédése céljából illetékes helyen, amelynek eredményéről lapzártakor még nem tudunk be- számolni.

Törvények, rendeletek.

A vágó-lovak kivitelének újabb sza- bályozása. A kormány rendeletileg meghatá- rozta, hogy a lovak levágásra ezután csak Aradon, Nagyváradon, Szatmáron és Cserno- vitzon keresztül exportálhatók, ahol a kivitelre szánt állatokat egy bizottság vizsgálja felül, hogy egészségesek-e. A bizottság áll a kerü- leti állategészségügyi felügyelőből és egy hely- beli állatorvosból. A levágásra kivitt lovak ki- viteli vámja ezer lej darabonként.

Vegyes közlemények.

Gyászhir. Sziberth Gusztáv ny. gazdatiszt, egyesületünk rendes tagja életének 60-ik évé- ben, boldog házasságának 31-ik évében rövid, de kinos szenvedés után elhunyt. Áldás és béke lengjen porai felett.

Kisállatkiállítás Brassóban. Az Első Erdélyi Kisállattenyésztő Egyesület folyó év október 9. és 10. napjain Brassóban a Tränen- grube-kert helyiségében (Kut u. 9 szám alatt) postagalamb-repülőversennyel egybekötött kis- állatkiállítást rendez. Bejelentések a kiállításon való részvételre M. Orendi és Társa céghez, Kapu u. 60 sz. legkésőbb szeptember 30. nap- jáig megteendő.

Nagyarányu visszaélések a ditrói köz- birtokosság érdekében. A ditrói közbirtokos- ság ez év elején 30.000 köbméter széltört fát osztott ki tagjai között. A birtokosok csoportosulva a kitermeléssel vállalkozókat bíztak meg. A vállalkozók azonban a lábbon álló er- dőből is vágtak. Feljelentés folytán a kiküldött bizottság nagyarányu visszaéléseket állapított meg, minek alapján megkezdődtek az ellen- őrző bemérések az érdekeltek részvétele mel- lett. Az ellenőrző mérések második napján azonban váratlanul rálőttek az erdő sűrűjéből a bizottságra, a lövések egyike Ambrus István szegény, családostól érte a fején. A jelek arra mutatnak, hogy a fakitermelésből milliókat szerezni törekvők akarták — gyilkos- sággal tetézve bűnüket — megakadályozni nagyarányu visszaéléseik megállapítását.

A gabonaárak esése. Minden vonalon azt tapasztaljuk, hogy a termelés eszközei és a közszükségleti cikkek árai állandóan emel- kednek. Maga a kormány is, a valuta javi- lásra irányuló munkája mellett a vasuti fu- vardíjak, dohány, gyufa, só, stb. árait — minden átmenet nélkül 100—200 százalékkal emeli. Ezzel szemben a buza ára már 750 lejre esett és az áreses mondhatni elérte azt a határt, amelynél a termelés már ráfizetéssel jár. Mindaddig a mezőgazdaság helyzete javulni nem fog, míg a gabonaneműek és állatok ki- vitelét súlyos vámkor és magas vasui fuvar- díjak nehezítik. Minihogy e kérdés már ka- tasztrofális jelleget ölt, a Magyar Párt is fog- lalkozni fog vele október hó 10-ikén tartandó gyergyószentmiklósi nagygyűlésén.

A hadgyakorlatok tartamára elrekvir- ált lovak. A brassói Mezőgazdasági Kamara telterjesztést intézett a hadügy- és földmívelés- ügyi miniszteriumhoz, amelyben kérte, hogy a hadgyakorlatok céljaira csak feleannyi lovat rekviráljanak el a gazdától, mint eddig és uta- sítsák az alantas parancsnokságokat, hogy a lovakat jól tartsák és olyan állapotban adják vissza, hogy azok a mezőgazdasági munkála- toknál felhasználhatók legyenek. Igen kívánatos volna, hogy a hadsereg gondoskodjon saját

hatáskörében és költségére lószükségletéről és ne vigyék el minden évben a gazdák magántulajdonát képező lovakat a legnagyobb munka idején. Elég ha háboru esetén megfosztják a termelőt igazállataitól teljesen indokolatlan, hogy főként az egy-két lovas kisgazdától a békeévekben is ilyen áldozatokat követeljen a köz.

Tenyészállatokat vásárol a kormány. A földmívelésügyi minisztérium értesülésünk szerint az állattenyésztési alap terhére tenyészállatokat szándékozik vásárolni és ez érdekből felhívja az állattartó gazdákat, hogy ajánlataikat szeptember 20-ikáig bezárólag terjesszék be a bukaresti állategészségügyi vezérigazgatósághoz.

A lóherékivitel új szabályozása. Értesülésünk szerint a minisztérium a lóherékivitelre vonatkozólag rendeletet fog kiadni, mely esetleg egészen szabadra teszi a lóhereexportot. A lóheremag kereskedők ígéretet kaptak a kormánytól, hogy annak a lóherének a kivitelét is engedélyezi, amelyet a magtisztító állomás hivatalosan tisztíthatatlannak minősít, de ez esetben a tisztítható lóheremag csak tisztított állapotban lesz kivihető. Export célokra való vásárlást a kormány továbbra is engedélyhez köti s a kivitel illetékét a lóherének változatlanul meghagyja 40 ezer lej összegben.

Olcsoobbodik a gabona — drágulnak az iparcikkek. Az Argus közéleti augusztusi indexszámai az élet olcsóbbodását jelentik. Ez a körülmény örömmel kellene, hogy elöltson. — azonban ha összehasonlítjuk az indexszámokat egymással, azonnal nyilvánvalóvá válik, hogy ez az olcsóbbodás nem nyugszik egészséges közgazdasági alapokon, hanem a gazdaságközönség rovására történik. Így amíg a zsemle július havi indexszáma 8800, leszállott augusztusban 6400-ra, a kenyér 7500-ról 6000-re és a húsé 5250-ról 5000-re; addig a ruházati indexszám 8425-ről felemelkedett 8750-re, a cipőé 4500-ról 5000-re, a többi csoportoké változatlan. A júliusi általános indexszám pedig 5258 az augusztusi 5210-essel szemben. Ez egy százalékos olcsóbbodást jelent végtermékében a mezőgazdasági termékek árának rovására. Egy általános olcsóbbodást örömmel látnánk, azonban nem tudjuk belátni, hogy miért adja olcsóbban a gazda gabonáját ugyanakkor, midőn legszükségesebb ruházati cikkei drágábban kell pénzzel, azaz megolcsóbbított gabonával megvásárolnia. Eszerint az olcsóbbodás a gazdára nézve fokozott drágulást jelent.

A romániai cukorgyárak a repabeváltáshoz szükséges több százezer leit a Banca Națională ujan szerezték be, illetve biztosították az előző években. A folyó évben a pénzkrízis miatt ez nehézségekre ütközvén a Pestil Magyar Keresk. Bank ujan öt millió swájci frankot vettek fel a termelők kifizetésének biztosítása céljából arra az időre, míg a cukor eladásokból a pénzt kézhez vehetik, tehát egy néhány hónapra. Reméljük, hogy ezáltal termelőink nem lesznek kitéve a késedelmes kifizetésből származó kellemetlenségeknek, mint a megelőző évek egyikében, amikor a cukorközpont sorrendben uolsónak adta el az erdélyi gyárak termeléseit és így a gyárak is csak késedelmesen tudják a termelőket kifizetni.

A háziipari nyersanyagokat termelő gazdaközönséghez. A háziipari nyersanyagok értékesítésének szervezetlensége miatt az utóbbi időben a háziipari nyersanyagot termelő gazdaközönséget meglehetősen súlyos károk érik azáltal, hogy nyersanyagát nem tudja megfelelő áron értékesíteni. Ugyanakkor a háziipari nyersanyagot feldolgozó ipar szintén a szervezetlenség folytán nélkülözheti a nyersanyagot. Egyesületünk a gazdakörök téli programjainak keretében háziipari szaktanfolyamokat fog rendezni. Felkérjük a háziipari nyersanyagokat termelő gazdaközönséget, hogy a tanfolyamok megtartása, illetőleg a nyersanyagok értékesítése érdekében egyesületünkkel lehetőleg hala-

dék nélkül jelentse be a termelt nyersanyag fajtáját, minőségét, kitermelési időszakát és az évi várható hasznot, stb.

P I A C.

Országos vásárok.

1926. szeptember hó 27 én. Abrudbánya, Bonyha, Harsány, Hersény, Kopacsel, Medgyes, Monor, Szászbonyha, Szék, Tenke. — 28-án. Bél, Retteg, Szatmárnémeti, Székelykeve, Széplak, Temesvár. — 29-én. Alsószopor, Borossebes, Bürkös, Gyorok, Józseffelva, Kapnikbánya, Kápolnás, Koló. — 30-án. Almakerék, Feketehalom, Gyulafehérvár, Marosoroszfalu, Szamosnagygoroszló. — Október hó 1-én. Asszonyfalva, Buziás, Kál, Mariaradna, Nagysajó, Nyárádszereda, Székelyhid, Vaskóh. — 2-án. Nagylak, Oláhláposbánya, Oláhtoplica, Varsány. — 3-án. Alsójára, Böződ, Morovica, Selénd, Ujszentanna, Vinga.

A heremag üzlet vontatottan bár de megindult. A nagyarányos magért 60 leit fizetnek kg. ként.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 3 lei. Vastag betűvel szedett szavak kétszeres áron számítatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 30 lei.

Eladó szamosfalvi gazdaságunkba termelt nemesített buza vetőmag. Ára 100 kilónként 1100 L. és őszi arpa vetőmag ára 100 kilónként 700 L. Megrendelések, míg a készlet tart, az összeg és szákok előzetes beküldése mellett eszközölhetők. Bodnár és Szántó Rt. Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 70. 3959

Őszi búkkönyt, bármilyen mennyiségben megvételre keres Gyarmati Béla Mediasul-Aurit [Aranyosmedgyes]. 3966

Veszek 200 drb. fiatal jó minőségű merinó anya juhot esetleg jerke tokot. Ajánlatot kér ár megjelölésével Ij. Boros Zoltán Mediasul-Aurit jud. Sätmar. 3964.

Egy egészen új 17 soros „Anicum Drill” vetőgép jutányosan eladó. Értekezhetni 341 és 536 telefon. Megtekinthető Attila-u. 10. 1 egy lovas fedéres strázsaker szlntén ott jutányos áron eladó. 3962.

Háromszék megyében Kézdivásárhely közelében bérbeadó circa 150 holdas gazdaság. Lucerna, lóhere őszi vetéssel élő és holt felszereléssel. A birtokon van negyven marha részére istálló, magtár és lakás, amely nagyobb folyó mellett fekszik úgy, hogy a belső-ségen hosszabb ideig bolgár kertészet volt. Clm megtudható a kladóhivatalban. 3965

Eladó 10-12 waggon oldal széna: Nagy József gazdasága Virágosvölgy. 3963

U S P U L U N

a legjobb szer a gabona csávázására, üszög, fuzarium, árpározsa, zabporüszög sib. ellen. Kapható a vezérképviselőnél:

Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület árucarnoka Nagyszeben—Sibiu. 4948

ODVOSI 3. SZÁMU

ŐSZI BUZA

eredeti nemesített, bőven termő, a rozsdának és megdőlésnek kiválóan 3942
ellentálló vöröskalaszú buza fajta vetőmagja megrendelhető a nemesítő:

Dr. Ronopi Rálmán gazdaságában

Odvoşon, u. p. Conop, Arad megye.

MEZŐGAZDÁKNAK!

Hernyóenyv „HÖCHST”. Száraz vetőmagcsávázó „TILLANTIN”, Vetőmagcsávázó „USPULUN”, Nedves vetőmagcsávázó „TILLANTIN” — „ZELIO” patkányirtó mérég, „ZELIO” egéirtő mérég-szemcsék. NITROGÉNTRÁGYAK mint kénsavas ammónia, „LEUNA” salétrom és Harnstoff. Továbbá a világhírű Bayer-féle „CERTAN” poloskairó szer.

Kapható minden mezőgazdasági üzletben, drogériában stb. — Ha nem volna raktáron, úgy forduljon alábbi címhez:

ROMANIL Rt.

Timişoara, Bánáti-ház 3949

Az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára

az 1927. évre

jelenleg munkában van. A naptár kizárólag gazdaérdekeket szolgál! A szövetkezeti eszme igaz hirdetője! Kis- és nagy gazdáknak kalauza, tanácsadója! Unakozóknak szóra koztatója! Gazdának, kertésznek, szőlésznek, borásznak, erdésznek, méhésznek nélkülözhetetlen!

Hirdetéseket felvesz és előfizetéseket elfogad Az Erdélyi Gazdák Zsebnaptárának szerkesztősége és kladóhivatala. Cluj—Koloşvár, Attila ucca 10. 3947

Minden modern gazdaságban a

szuperfoszfát-műtrágya

nélkülözhetetlen. 150 kg. kiszórásával holdanként 200—300 kg. terméstartalom érhető el.

„PHÖNIX” FABRICA DE ACID SULFURIC SI PRODUSE CHIMICE SOC. ANON. BAIJA-MARE. 3948